

Запровадивши вищеперераховані реформи у сфері житлово-комунального господарства, можна зазнати змін у цьому секторі економіки.

ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ЦІНОУТВОРЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

А. В. ФОМЕНКО, канд. екон. наук, ст. викладач кафедри економіки та організації діяльності суб'єктів господарювання Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків

Інтеграція економіки України до загальноєвропейського простору стимулює підвищення якості послуг підприємств житлово-комунального господарства (ЖКГ) до рівня європейських, які є найважливішим фактором життєзабезпечення населення міст.

Сьогоднішній незадовільний фінансовий стан житлово-комунального господарства України обумовлено сукупністю об'єктивних і суб'єктивних причин. Функціонування більшості житлово-експлуатаційних підприємств є збитковими, тому що тарифи не покривають економічно обґрунтовані витрати на їх виробництво. Вимога МВФ щодо підвищення в Україні цін на послуги житлово-комунального господарства, не може бути виконана, тому що загальноекономічна ситуація в країні доки не дозволяє вирішити ці проблеми ринковими методами, враховуючи недостатній рівень доходів населення. Через цю причину житлово-комунальне господарство опинилося в складному становищі – тарифи недостатні, при цьому оплата від населення надходить не в повному обсязі.

В Україні створена необхідна законодавча база, на основі якої була утворена і діє децентралізована система формування тарифів. У межах цієї системи, ціни/тарифи на житлово-комунальні послуги встановлюють органи місцевого самоврядування, затверджуючи їх у розмірі економічно обґрунтованих витрат на виробництво. У разі затвердження цін/тарифів на окремі види житлово-комунальних послуг нижчими від розміру економічно обґрунтованих витрат на їх виробництво орган, що їх затвердив, зобов'язаний відшкодувати з відповідного місцевого бюджету виконавцям/виробникам різницю між затвердженим розміром цін/тарифів та економічно обґрунтованими витратами на виробництво цих послуг.

Недоліком ціноутворення є подвійна система нарахувань за тепlopостачання, так споживачі енергоресурсів платять не за спожиту кількість енергії, а за нормовану, і не зацікавлені у зниженні енергоспоживання. Норми споживання гарячої води завищено приблизно в 1,5 разу проти фактичного. В основу методики розрахунку тарифів на теплову енергію для населення покладено 1 м² загальної площі приміщення. При цьому власники квартир заввишки 5 і 2,5 м платять однаково, хоча енерговитратність першої квартири приблизно в 1,5 разу вища. Таким чином, власник менш комфортного житла дотує власника більш комфортабельного.

У контексті імплементації Угоди про асоціацію між ЄС та Україною варто звернути увагу на існуючий досвід у сфері житлово-комунального господарства. Європейський підхід забезпечується чинними будівельними нормами, якими визначено обов'язковим встановлення будинкових приладів обліку споживання тепла, а також поквартирних приладів обліку споживання електроенергії, холодної та гарячої води. Резервом підвищення енергоефективності житла, особливо в існуючому фонді, є створення умов для поквартирного обліку споживання теплових ресурсів, що може значно підвищити мотивацію мешканців квартир до бережливого ставлення до експлуатації систем опалення квартир.

Упродовж багатьох років перехресні субсидії гальмували процеси енергозбереження у промисловості та житлово-комунальному господарстві. Звичайно, підвищення тарифів для населення без відповідного зростання рівня доходів громадян пов'язане з негативним соціальним впливом і додатковими економічними витратами. Однак економічні наслідки перехресного субсидювання також є негативними: тарифи ніколи не відповідатимуть реальним витратам на постачання енергії для різних груп споживачів, а відтак, не будуть виконувати функцію стимулювання до енергоефективності. Подоланню такої диспропорції допоможе політика поступового приведення у відповідність витрат на енергопостачання різними групами споживачів, заміна бюджетних субсидій і компенсацій НАК "Нафтогаз України" на адресну допомогу економічно вразливим верствам населення.

Теоретичні розрахунки й емпіричні спостереження показують, що в цілому по країні оплата за спожиті енергоресурси та послуги перевищує вартість поставлених енергоресурсів і послуг більш як у 1,8 разу. В окремих регіонах кратність дисбалансів є ще більшою.

Таким чином, пріоритетним завданням держави у аналізованій сфері є впровадження в систему державного регулювання ефективних засобів та інструментів стимулювання суб'єктів господарської діяльності і населення України до енергозбереження. Передусім йдеться про запровадження прозорого моніторингу за рухом енергетичних і фінансових ресурсів. Діючі в Україні моніторинги з основних видів енергоресурсів і надання комунальних послуг, які здійснюються профільними міністерствами, відомствами, місцевими органами влади та органами місцевого самоврядування, неузгоджені та мають розрізнені інформаційні бази даних, методологічні розбіжності, здійснюються для забезпечення різних цілей і не контролюються державою в єдиному центрі.

Для усунення дисбалансу енергетичних, фінансових та інформаційних потоків в енергетичному секторі та житлово-комунальному господарстві необхідно перейти до прозорості єдиної державної системи моніторингу виробництва, споживання, транспортування та оплати за паливно-енергетичні ресурси і житлово-комунальні послуги. З огляду на активізацію процесів громадянського суспільства, що відбувається останнім часом в Україні, саме громадськість має забезпечити невідворотність і контроль за процесом реалізації довгоочікуваних реформ у сфері ЖКГ.